

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszcy

LBY.410.008.10.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszcy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
<i>Kontroler</i>	Karol Gromotka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/9/2016 z dnia 11 kwietnia 2016 r.
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Gimnazjum Publiczne im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kamieniu Krajeńskim ¹ , ul. Sępoleńska 3, 89-430 Kamień Krajeński.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Hanna Atamańska, Dyrektor Gimnazjum ² .

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W roku szkolnym 2015/2016 (do czasu zakończenia kontroli³) w Gimnazjum w niewystarczającym zakresie zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki uczenia się.

Organizacja pracy uczniów w niektórych przypadkach nie uwzględniała zasad higieny pracy umysłowej. W tym zakresie stwierdzono brak stosowania zasady naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym charakterze i stopniu trudności jak również lokowanie przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji bezpośrednio po sobie.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły także nie zabezpieczenia szkolnych komputerów przed dostępem do treści niepożądanych w Internecie, nie zapewnienia uczniom wyposażenia dostosowanego do ich wzrostu, braku ogrodzenia jednego z obiektów szkolnych i prowadzenia postępowań powypadkowych.

Sformułowane uwagi dotyczyły zbyt małej powierzchni niektórych sal dydaktycznych, co ograniczało ich funkcjonalność i negatywnie wpływało na komfort ich użytkowania.

Możliwość rozpoczynania zajęć o stałej porze, a także dostęp do obiektów i urządzeń sportowych oraz dożywiania stanowiły pozytywny element stworzonych warunków nauczania.

¹ Dalej „Gimnazjum” lub „Szkoła”.

² Dalej „Dyrektor”.

³ Tj. do dnia 21 czerwca 2016 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena organizacji pracy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W Gimnazjum, według stanu na 30 września 2015 r.:

- liczba uczniów wynosiła ogółem 208, w tym z obwodów innych szkół 17 (8,2%)⁴;
- naukę zorganizowano w 9 oddziałach;
- liczba uczniów w oddziale mieściła się w przedziałach odpowiednio dla klas I-III: 22-25, 19-22 i 25-26.

(dowód: akta kontroli str. 4-5)

1.2. Analiza organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji pracy umysłowej ucznia przeprowadzona w odniesieniu do planów lekcji wszystkich dziewięciu oddziałów wykazała m.in., że:

- zajęcia w poszczególnych dniach tygodnia dla wszystkich oddziałów zaczynały się w godzinach od 8:00 lub od 08:55.
W planie lekcji ośmiu oddziałów liczba godzin lekcyjnych w poszczególne dni tygodnia różniła się od dwóch do trzech. Dla jednego oddziału różnica wynosiła jedną godzinę.
- plan lekcji przewidywał 15 dni (dla wszystkich oddziałów), w których kumulowały się matematyka, fizyka lub chemia; oddziały Ib, Ic, IIb, IIc i IIIc miały po jednym dniu bez jednego z tych przedmiotów (w czterech przypadkach był to piątek).
- w planie lekcji matematykę, fizykę lub chemię w trzech dniach ulokowano po piątej godzinie lekcyjnej (w jednym przypadku w bloku fizyka z matematyką); w dziesięciu przypadkach matematyka, fizyka lub chemia następowały po sobie; w trzech przypadkach zajęcia z tych przedmiotów obejmowały trzy kolejne godziny lekcyjne.
- przerwy dla wszystkich oddziałów i w każdym dniu tygodnia, od poniedziałku do piątku, wynosiły od pięciu do 20 minut⁵; po wychowaniu fizycznym dla ośmiu oddziałów przerwa wynosiła pięć minut⁶.

(dowód: akta kontroli str. 6-15)

W roku szkolnym 2015/2016 rodzice/opiekunowie prawni uczniów nie składali skarg na nierównomierny rozkład zajęć lekcyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 75-76)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Plany zajęć dydaktyczno-wychowawczych oddziałów w roku szkolnym 2015/2016 ustalone zostały z naruszeniem zasad higieny pracy umysłowej:

- w ośmiu z dziewięciu oddziałów wystąpiły różnice w liczbie zajęć w poszczególnych dniach tygodnia, które wynosiły dwie i więcej godzin;
- w pięciu z dziewięciu oddziałów ułożono plany zajęć z dniami nauki zawierającymi wyłącznie przedmioty nie wymagające zwiększonej koncentracji, przy dniach ze skumulowanymi przedmiotami wymagającymi zwiększonej uwagi (matematyka, fizyka, chemia);

⁴ Do innych szkół z obwodu Gimnazjum uczęszczało 75 uczniów.

⁵ Po pierwszej, drugiej, trzeciej i piątej lekcji dziesięć minut; po czwartej lekcji 20 minut (przerwa obiadowa) i po szóstej i siódmej lekcji pięć minut.

⁶ Naruszenie zasady równomierności rozłożenia zajęć oraz zasad higieny pracy umysłowej dotyczyło wszystkich oddziałów Gimnazjum.

- w siedmiu spośród dziewięciu oddziałów łączono w „bloki” zajęcia z przedmiotów na których dominuje długotrwała praca statyczna oraz wymagająca zwiększonej koncentracji;
- w jednym spośród dziewięciu oddziałów ww. zajęcia lokowano na końcu dnia (po piątej godzinie lekcyjnej).

(dowód: akta kontroli str. 6-15)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że plan lekcji układany jest tak, aby uczniowie mieli jak najmniej tzw. „okienek”. Jest to bardzo trudne zadanie, zważywszy na to, że lekcje języków obcych łączone są między oddziałami. Łączone są także lekcje informatyki. Takie międzyoddziałowe połączenia wymuszają, że im właśnie podporządkowany jest plan lekcji. W przeciwnym razie byłby on bardzo wydłużony, a uczniowie mieliby mnóstwo zajęć w świetlicy w ciągu dnia. Szkoła pracuje w dwóch budynkach oddalonych od siebie. Plan układano tak, aby młodzież jak najmniej wędrowała między budynkami. W gmachu hali sportowej odbywają się lekcje wychowania fizycznego oraz historia, religia, plastyka i wiedza o społeczeństwie. Pracownie chemiczna, fizyczna, matematyczna znajdują się w starym budynku szkoły. Aby uniknąć ciągłego przemieszczania się młodzieży, mając na uwadze jej bezpieczeństwo, nastąpiło skumulowanie tych przedmiotów. Starano się jednak, aby pozostałe lekcje były łatwiejsze dla ucznia np. wychowanie fizyczne, wiedza o społeczeństwie, religia, wychowanie do życia w rodzinie.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

W ocenie NIK ustalenie w planach lekcji po piątej godzinie lekcyjnej zajęć w których dominowała praca statyczna i wymagająca zwiększonej koncentracji, świadczy o niepełnej realizacji wytycznych w zakresie zasady ochrony zdrowia i higieny pracy umysłowej. Dyrektorzy szkół są zobowiązani zgodnie z przepisami prawa do zapewnienia uczniom warunków nauki m.in. poprzez ustalenie zgodnie z tymi zasadami, tygodniowego rozkładu zajęć określającego organizację zajęć edukacyjnych⁷. Według wytycznych inspekcji sanitarnej zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji powinny być lokowane na drugiej i trzeciej godzinie lekcyjnej albowiem jest to najlepszy czas na przyswajanie przez dzieci wiadomości. Wraz z występującym zmęczeniem, obniżają się możliwości percepcyjne uczniów i dlatego zajęcia, na których dominuje konieczność trwania w bezruchu, praca statyczna, długotrwała koncentracja uwagi, nie powinny występować jedne po drugich lub pod koniec dnia nauki, ze względu na zmęczenie uczniów i gorsze przyswajanie informacji.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na zaplanowanie najkrótszej przerwy między zajęciami w wymiarze pięciu minut, w tym również po zajęciach w-f. W ocenie NIK jest to zbyt krótki czas dla młodzieży na spokojne przejście z klasy do klasy, zachowanie higieny osobistej, w szczególności po zajęciach wychowania fizycznego, załatwienie potrzeb fizjologicznych, skonsumowanie posiłku czy też krótki odpoczynek. Zdaniem NIK, zasadne byłoby wprowadzenie przerw o długości co najmniej 10 minut.

(dowód: akta kontroli str. 6-15)

Dyrektor wyjaśniła, że lekcje wychowania fizycznego na koniec dnia przed pięciominutową przerwą łączone są po 2 godziny. Nauczyciele wychodząc z młodzieżą w teren, na stadion czy też pozostając na hali, traktują te lekcje jako jedną całość. Młodzież wraca do szatni wcześniej i ma czas na przebranie się

⁷ § 12 ust. 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.).

i zadbanie o higienę osobistą. Czas lekcji i przerw obligowany jest także przez odwóz młodzieży.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

Ocena cząstkowa

NIK pozytywnie ocenia ustalenie planu zajęć w ten sposób, że wszystkie oddziały zaczynały zajęcia o stałej porze. Zastrzeżenia Izby budzi jednak układanie planów lekcji w sposób powodujący nierównomierne obciążenie uczniów w poszczególnych dniach tygodnia oraz z dniami nauki zawierającymi skumulowane przedmioty wymagające zwiększonej koncentracji. Wystąpił również przypadek ulokowania takiego przedmiotu zbyt późno (po piątej godzinie lekcyjnej).

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. Gimnazjum zapewniało uczniom możliwość korzystania:

- z biblioteki czynnej cztery dni w tygodniu⁸;
- ze świetlicy szkolnej;
- z zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych, w tym z hali sportowej o pow. ok. 872,3 m², boiska i siłowni; stan techniczny i zasady korzystania z tych urządzeń nie budziły zastrzeżeń w zakresie zapewnienia uczniom bezpieczeństwa⁹.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 52; 118)

Gimnazjum zapewniło uczniom możliwość korzystania ze świetlicy szkolnej. Świetlica była czynna w poniedziałek od 07:45 do 13:35 (z przerwami), we wtorek od 07:45 do 15:20 (z przerwami), w środę od 13:30 do 14:40, w czwartek od 07:45 do 15:40 (z przerwami), w piątek od 07:45 do 14:45 (z przerwami).

Przywóz uczniów Gimnazjum rozpoczynał się każdego dnia tygodnia od 07:20, natomiast odwóz kończył się w poniedziałek i piątek o 15:30, we wtorek i czwartek o 16:00, w środę o 15:40.

(dowód: akta kontroli str. 53-75)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że harmonogram świetlicy jest ułożony tak, aby nauczyciel przebywał z uczniem, aż do jego odjazdu do domu. W planie świetlicy, na koniec dnia codziennie wyznaczony jest nauczyciel, który ma dyżur przy odwozie. W poniedziałki, środy i piątki zaczyna on dyżur od 14:20, a we wtorki i czwartki od 15:10 i jest z młodzieżą aż do momentu odjazdu ostatniego ucznia.

Rano opiekę nad uczniami sprawuje pedagog szkolny. Odbiera on gimnazjalistów z autobusu szkolnego i pełni dyżur z młodzieżą do 7:45, kiedy to na korytarz wychodzą nauczyciele, którzy mają poranny dyżur. Rano młodzież na prośbę rodziców nie przebywa w pomieszczeniu świetlicy. Prawie wszyscy uczniowie dojeżdżający mają pisemne zgody rodziców na wyjście do pobliskiego sklepu.

(dowód: akta kontroli str. 98-99)

2.2. Teren Gimnazjum - budynku głównego był ogrodzony, natomiast nie ogrodzono drugiego obiektu szkolnego, tj. hali sportowej z salami lekcyjnymi przy ul. Wincentego Witosa 11.

⁸ Czynnej w poniedziałek od 10:40 do 12:45, we wtorek od 12:45 do 13:30, w środę od 09:20 do 09:50 i w czwartek od 09:45 do 11:50 – razem 5 godzin 42 minuty.

⁹ Boisko miało równą nawierzchnię, bramki i kosz do gry były umocowane na stałe, w miejscach wyznaczonych do uprawiania ćwiczeń fizycznych, gier i zabaw umieszczono tablice określające zasady bezpiecznego użytkowania sprzętu sportowego. Kompleks obiektów sportowo-rekreacyjnych oddano do użytku w 2008 r.

Poręcze klatek schodowych częściowo zabezpieczono przed ewentualnym zsuwaniem się po nich. Podobnie częściowo otwarte przestrzenie między biegami schodów zabezpieczono metalowymi kratami¹⁰.

Teren szkoły spełniał pozostałe wymogi w zakresie bezpieczeństwa, określone rozporządzeniem w sprawie bezpieczeństwa i higieny, w tym:

- plany ewakuacji Gimnazjum umieszczono w widocznych miejscach, w sposób zapewniający łatwy do niego dostęp; drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwałe;
- zapewniono właściwe oświetlenie, równą nawierzchnię dróg i przejść;
- otwory kanalizacyjne studzienki i inne zagłębienia zakryto odpowiednimi pokrywami;
- szklaki komunikacyjne wychodzące poza teren Gimnazjum zabezpieczono w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię;
- miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których jest wzbroniony dostęp osobom nieuprawnionym były odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym do nich dostępem;
- schody nie były śliskie.

(dowód: akta kontroli str. 16-26; 31-34; 43-48; 80-87; 100; 118)

2.3. W pomieszczeniach sanitarno-higienicznych zapewniono ciepłą i zimną bieżącą wodę, wyposażono w środki higieny osobistej (papier toaletowy, ręczniki papierowe i mydło).

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

2.4. W zakresie zgodności wyposażenia z zasadami ergonomii kontrola zlecona Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Sępólnie Krajeńskim¹¹ wykazała, że na 189 uczniów objętych badaniem dla 22 (11,6%) stanowiska nie były dostosowane do wymogów ergonomii (były zbyt małe). Skrajne przekroczenia dotyczyły 10 uczniów (5,3%).

Wyposażenie, meble i sprzęt w salach zajęć lekcyjnych w 95% posiadały stosowne certyfikaty. W roku szkolnym 2015/2016 Gimnazjum nie kupowało nowego wyposażenia.

(dowód: akta kontroli str. 43-48; 101-116)

2.5. Powierzchnia przypadająca na jednego ucznia w 10 salach lekcyjnych wynosiła od 1,4 m² do 2,4 m². Powierzchnia poniżej 2 m² na jednego ucznia dotyczyła czterech sal.

Hala sportowa zapewniała 33,6 m² na jednego ucznia.

(dowód: akta kontroli str. 52)

2.6. Przygotowanie posiłków uczniom Gimnazjum zlecono podmiotowi zewnętrznemu. Kontrola PPIS punktu wydawania posiłków, przeprowadzona na zlecenie NIK, wykazała, że stan jego sanitarno-higieniczny był prawidłowy. Stwierdzono brak Instrukcji Dobrych Praktyk Higienicznych, w wyniku czego zostało wszczęte postępowanie administracyjne.

(dowód: akta kontroli str. 43-48)

¹⁰ Przed ewentualnym zsuwaniem się po poręczach nie zabezpieczono zejścia do sutereny w części „starej” budynku głównego (zabezpieczenia zamontowano w toku kontroli), otwartych przestrzeni między biegami schodów nie zabezpieczono na klatkach schodowych hali sportowej (również w toku kontroli przystąpiono do montażu tych zabezpieczeń).

¹¹ Dalej „PPIS”.

2.7. Oględziny oraz kontrola PPIS stanu sanitarnego pozostałych pomieszczeń Gimnazjum nie wykazały nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 43-48; 118)

2.8. Wierzchnią odzież uczniowie mogli pozostawić na wspólnych wieszakach zamontowanych w oddzielnych pomieszczeniach, osobno dla dziewcząt i chłopców.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

2.9. Uczniowie Gimnazjum mieli możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych w wyznaczonych miejscach. Indywidualnych szafek Szkoła nie posiadała.

(dowód: akta kontroli str. 78-81; 101-116; 118)

2.10. Kontrola PPIS, przeprowadzona na zlecenie NIK, wykazała, że na 189 uczniów objętych badaniem u 13 uczniów (6,9%) ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 10% masy ciała ucznia, ale mieścił się w przedziale do 15%, natomiast u dwóch uczniów (1,1%) ciężar tornistrów/plecaków przekraczał 15% masy ciała ucznia.

(dowód: akta kontroli str. 43-48)

W opinii Dyrektora Szkoły kontrola PPIS wykazała niewielką liczbę uczniów, których dotyczył problem zbyt ciężkich tornistrów.

W sprawie działań podejmowanych na rzecz „lekkich tornistrów” Dyrektorka poinformowała, że wprowadzono m.in. możliwość przynoszenia do szkoły jednego podręcznika na ławkę. Wprowadzono również możliwość pozostawiania podręczników w szkole, po zgłoszeniu tego nauczycielowi.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

2.11. Uczniowie Gimnazjum mieli dostęp do Internetu wykorzystując 12 stanowisk komputerowych i dodatkowo jedno stanowisko dla nauczyciela w sali komputerowej oraz dwa stanowiska w sali Internetowego Centrum Informacji Multimedialnej (ICIM). Szkoła nie udostępniała Internetu poprzez sieć Wi-Fi. W komputerach nie zainstalowano oprogramowania zabezpieczającego dostęp do treści niepożądanych.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

2.12. Uczniom Gimnazjum zapewniano możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej jeden dzień w tygodniu w godzinach od 08:00 do 12:00. W pozostałe dni tygodnia uczniowie, wg wyjaśnień Dyrektorki Szkoły mogli korzystać z usług medycznych Samodzielnej Publicznej Miejsko-Gminnej Przychodni w Kamieniu Krajeńskim, która oddalona jest od Szkoły ok. 250 m.

(dowód: akta kontroli str. 78-81)

W sprawie organizacji pomocy przedlekarskiej w dniach, kiedy pielęgniarka szkolna jest nieobecna Dyrektorka wyjaśniła, że gabinet pomocy przedlekarskiej znajduje się w przychodni zdrowia. W ocenie Dyrektorki Szkoły współpraca z przychodnią układa się bardzo dobrze. W przypadku złego samopoczucia dziecka pedagog szkolny zgłasza się do przychodni i jest przyjmowany poza kolejnością.

(dowód: akta kontroli str. 36-41; 43-48)

Pomieszczenia szkoły¹² wyposażono w apteczki do udzielania pierwszej pomocy. Ich zawartość była niekompletna.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

Wszyscy nauczyciele (20 osób), w tym nauczyciele wychowania fizycznego (trzy osoby) zostali przeszkoleni w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Szkolenie obejmowało zasady udzielania pierwszej pomocy (trzy godziny). Dodatkowo trzech nauczycieli, w tym dwóch wychowania fizycznego odbyło specjalistyczne szkolenie w zakresie udzielania pierwszej pomocy, prowadzenia działań gaśniczych i ewakuacji pracowników oraz jeden nauczyciel został przeszkolony do prowadzenia zajęć ewakuacyjnych w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 27-30)

2.13. Jako wypadki na terenie szkoły zakwalifikowano dwa zdarzenia.

Poszkodowanym zapewniono pomoc medyczną w szpitalach w Tucholi i w Więcborku. Protokołów powypadkowych nie sporządzano. O zdarzeniach zakwalifikowanych jako wypadki nie informowano pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, organu prowadzącego Szkołę i Radę Rodziców.

(dowód: akta kontroli str. 35; 79)

2.14. W dniu 19 i 26 sierpnia 2015 r. Dyrektor z zespołem kontrolnym przeprowadziła kontrolę w zakresie zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków w obiektach Gimnazjum (na podstawie § 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach¹³). Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 49-51)

W okresie objętym kontrolą PPIS przeprowadził cztery kontrole:

- w dniu 25 sierpnia 2015 r. w zakresie przygotowania Gimnazjum do roku szkolnego 2015/2016. Nieprawidłowości nie stwierdzono.
- w dniu 15 października 2015 r. w zakresie oceny organoleptycznej posiłku obiadowego, dostarczonego przez firmę cateringową. Nieprawidłowości nie stwierdzono.
- w dniu 15 października 2015 r. w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne. Nieprawidłowości objęto wydaną decyzją administracyjną¹⁴.
- w dniu 9 marca 2016 r. sprawdzając wykonanie zaleceń zawartych w decyzji PPIS z 4 listopada 2015 r. Stwierdzono usunięcie wszystkich nieprawidłowości ustalonych w toku kontroli w dniu 15 października 2015 r.

(dowód: akta kontroli str. 16-26; 80-91)

¹² Pokój nauczycieli wychowania fizycznego, pokój nauczycielski, pracownia chemiczna i techniczna.

¹³ Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 69 ze zm., dalej: „rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny”.

¹⁴ Decyzja nakazywała doprowadzenie do prawidłowego stanu sanitarno-higienicznego ścian w siłowni w budynku przy ul. Wincentego Witosa 11; doprowadzenie do prawidłowego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitu przy kratce wentylacyjnej w sali nr 13; zapewnienie wentylacji w pokoju rozmów (gabinet pomocy przedlekarskiej); doprowadzenie do prawidłowego stanu sanitarno-higienicznego sanitariatów dla chłopców na I piętrze budynku głównego.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak ogrodzenia hali sportowej z salami lekcyjnymi przy ul. Wincentego Witosa 11 stanowił naruszenie § 7 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że budynek hali sportowej znajduje się daleko od ulic i ruchu ulicznego. Młodzież ma miejsce na wypoczynek podczas przerw na świeżym powietrzu z dala od przemieszczających się samochodów. Budynek nie jest jeszcze ogrodzony, gdyż będzie prawdopodobnie rozbudowywany. Organ prowadzący oczekuje na decyzję MEN w sprawie funkcjonowania systemu szkolnego w Polsce, która pojawi się w czerwcu 2016 roku. Wtedy to zapadnie decyzja dotycząca dalszych losów tej części szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

2. Brak zabezpieczenia części poręczy przed ewentualnym zsuwaniem się po nich i brak zabezpieczenia otwartych przestrzeni między biegami schodów stanowił naruszenie § 16 ust. 1-2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że poręczy nie zabezpieczono, gdyż jest ona usytuowana tuż przy ścianie i uczeń nie może usiąść na niej, aby zjechać w dół. Poza tym uczniowie nie przebywają podczas przerw w tej części szkoły. Korytarz oddzielony jest od tego miejsca drzwiami, które są zamykane podczas przerwy. Na dół uczniowie schodzą wyłącznie z nauczycielem po przerwie.

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła również, że otwarte przestrzenie między biegami schodów nie zabezpieczono, gdyż budynek ten został oddany do użytku w 2008 r. i zaakceptowany przez wszystkie niezbędne służby. Nigdy nikt nie wnosił żadnych zastrzeżeń. Przy sali fizycznej w budynku głównym uczniowie również nie przebywają sami. Jest to także ta część szkoły, która podczas przerw oddzielana jest zamkniętymi drzwiami od reszty szkoły. Dyrektor Gimnazjum poinformowała, że w najbliższym czasie zleci wykonanie potrzebnych krat na klatkach schodowych.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

3. Część środków medycznych utraciło przydatność do użycia¹⁵. Pracownice fizyczna i plastyczno-historyczna apteczek nie posiadały¹⁶. Brak apteczek w pracowniach, ich niekompletne wyposażenie oraz obecność przeterminowanych środków medycznych stanowiły naruszenie § 20 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 31-34; 118)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że wymienione pracownice nie wyposażono w apteczki, gdyż szkoła posiada apteczki przenośne, które mogą być wykorzystywane w razie potrzeby. Znajdują się one w pokoju nauczycielskim i w sekretariacie. Apteczki wyposażone były w materiały opatrunkowe, które były

¹⁵ Braki dotyczyły chust trójkątnych, opasek elastycznych, koców ratunkowych, nożyczek i maseczek do sztucznego oddychania. Przydatność utraciła część opasek elastycznych, opatrunków, plastrów, bandaży oraz woda utleniona. Przeterminowanie środków najwcześniej nastąpiło w przypadku koca ratunkowego (marzec 2008 r.) i opaski elastycznej (8 grudnia 2009 r.).

¹⁶ W toku kontroli (3 czerwca 2016 r.) apteczki wyposażono w podstawowy sprzęt i materiały medyczne. Przeterminowane materiały opatrunkowe usunięto.

szczelnie zamknięte (np. bandaże, opaski elastyczne). Wydawało się, że wszystko jest zdadne do użytku¹⁷.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

4. Kontrola wykazała, że komputery znajdujące się w pracowni komputerowej i ICIM nie były zabezpieczone przed dostępem do treści niepożądanych w Internecie, co stanowiło naruszenie art. 4a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹⁸.

(dowód: akta kontroli str. 31-34)

Dyrektor wyjaśniła, że pracownia komputerowa jest w trakcie przeinstalowywania jej na system WINDOWS 10. Stary system WINDOWS XP nie był już wspierany przez firmę MICROSOFT. Powstawały pewne luki i program CENZOR nie zapewniał już bezpieczeństwa. W związku z tym zakupiliśmy system WINDOWS 10, który obecnie jest instalowany. Jest to proces długotrwały i w jego trakcie nie zainstalowano jeszcze programu CENZOR, który szkoła regularnie zakupuje i z niego korzysta. Ostatni zakup tego programu nastąpił we wrześniu 2015 roku i obowiązuje przez kolejny rok.

(dowód: akta kontroli str. 36-42; 100)

5. Brak poinformowania o wypadkach pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy, organu prowadzącego Szkołę i Rady Rodziców oraz brak sporządzania protokołów powypadkowych określonych wzorem stanowiło naruszenie § 41 ust. 1 pkt 2, 4 i 5 oraz § 43 ust. 2 i 3 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 35)

Dyrektor wyjaśniła, że w roku szkolnym 2015/2016 miały miejsce dwa wypadki: skręcenie kostki i kolana. Obydwa miały miejsce podczas ćwiczeń fizycznych. Przyczyną były nieszczęśliwy skok i pechowe ustawienie nogi. Nie były to wypadki zawinione przez szkołę, przy których należałoby wydać jakieś zalecenia. Nie powiadomiono więc Rady Rodziców i organu prowadzącego oraz pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

NIK zwraca uwagę, iż obowiązek w zakresie sporządzenia protokołu powypadkowego, jak również powiadomienia odpowiednich organów ciąży na Szkole niezależnie od rodzaju i skutków doznanego przez ucznia urazu i w tym wypadku istnieje obowiązek wypełnienie wszystkich wymienionych w rozporządzeniu obowiązków¹⁹.

6. Kontrola PPIS wykazała, że na 189 uczniów objętych badaniem dla 22 (11,6%) stanowiska nie były dostosowane do wymogów ergonomii (były zbyt małe), a skrajne przekroczenia dotyczyły 10 uczniów (5,3%). Stanowiło to naruszenie § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 43-48)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W ocenie NIK ograniczony czas pracy biblioteki do ok. 5 godzin tygodniowo, która jest pracownią szkolną, może negatywnie wpływać na realizację zadań dydaktyczno-wychowawczych Szkoły, w tym realizacji programów nauczania,

¹⁷ W toku kontroli (3 czerwca 2016 r.) Dyrektor poinformowała, że apteczkach szkolnych uzupełniono wyposażenie, a przeterminowane materiały medyczne wymieniono. Pracownie fizyki i historyczno-plastyczną zaopatrzone w apteczki. Poręcz przy schodach do suterenu zabezpieczono przed zsuwaniem się. Zakończono instalowanie nowego systemu i uruchomiono program CENZOR.

¹⁸ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.

¹⁹ Zob. Sąd Najwyższy w wyroku z 27 września 2002 r. (sygn. II UKN 385/01).

edukacji kulturalnej i informacyjnej uczniów oraz zaspokajaniu ich potrzeb i zainteresowań.

(dowód: akta kontroli str. 31-34)

Dyrektor Gimnazjum wyjaśniła, że czas pracy biblioteki szkolnej jest uzależniony od decyzji organu prowadzącego dotyczących finansowania dodatkowego zatrudniania w szkołach.

(dowód: akta kontroli str. 36-41)

2. NIK zwraca uwagę, że w czterech spośród dziesięciu sal dydaktycznych, powierzchnia przypadająca na jednego ucznia nie przekraczała 2 m². Wprawdzie obowiązujące przepisy nie określają minimalnej powierzchni sali lekcyjnej, która winna przypadać na jedną osobę, jednak istniejący stan wpływał negatywnie na komfort przebywania dzieci w klasach.

(dowód: akta kontroli str. 52)

Ocena częściowa

Szkoła nie zapewniła uczniom w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu. Zastrzeżenia NIK dotyczą w szczególności braku ogrodzenia kompleksu sportowo-rekreacyjnego, braku zabezpieczenia komputerów przed dostępem uczniów do treści niepożądanych w Internecie, braku wymaganego zabezpieczenia klatek schodowych, nieprawidłowości związanych z postępowaniem powypadkowym oraz przypadków niedostosowania stanowisk dla uczniów do wymagań ergonomii.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁰, wnosi o:

1. Opracowywanie planów lekcji w sposób możliwie najpełniej uwzględniający zasady higieny pracy umysłowej.
2. Dostosowanie warunków pobytu uczniów oraz stanu higieniczno-sanitarnego Szkoły do obowiązujących wymogów w zakresie ogrodzenia i zabezpieczenia wolnych przestrzeni na klatce schodowej.
3. Informowanie o wypadkach wszystkich osób lub organów, o których mowa w § 41 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.
4. Prawidłowe dokumentowanie działań związanych z postępowaniami powypadkowymi.
5. Realizację zaleceń wynikających z kontroli PPIS przeprowadzonej na zlecenie NIK.
6. Podejmowanie działań w celu skutecznego zabezpieczania komputerów przed dostępem uczniów do niepożądanych treści w Internecie.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

²⁰ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 ze zm., dalej: „ustawa o NIK”.

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, dnia czerwca 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Kontroler
Karol Gromotka

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis